

Юридичне визначення лісу

Порівняння національного визначення в Німеччині та визначення ФАО

Гайно Поллей

Лейпціг, червень 2026

About the Project "Sustainable Forestry Implementation" (SFI)

The project "Promotion of multifunctional sustainable forest management planning and implementation in Ukraine" (SFI) is a project established within the framework of the Bilateral Cooperation Programme (BCP) of the Federal Ministry of Agriculture, Food and Regional Identity (BMLEH) with the Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine (MEEA). It is a continuation of activities started in the forest sector within the German-Ukrainian Agriculture Policy Dialogue (APD) forestry component.

The Project is implemented based on an agreement between GFA Group, the general authorised executor of BMEL, and the State Forest Resources Agency of Ukraine (SFRA) since October 2021. On behalf of the GFA Group, the executing agencies - IAK Agrar Consulting GmbH and Unique land use GmbH and are in charge of the implementation jointly with the SFRA.

The project aims to support sustainable forest management in Ukraine and has a working focus on the results in the Forest Policy and National Forest Inventory.

Author

Heino Polley

Disclaimer

This paper is published with the assistance of SFI-Project but under the sole responsibility of the author. All contents, particularly views, findings, conclusions, suggestions or recommendations mentioned therein are those of the authors and do not necessarily reflect the views of the SFI-Project

Contacts.

Troitska Str. 22-24,
Irpin, Kyiv region
+38 (067) 964-77-02

Зміст

1. Загальні зауваження	2
2. Міжнародний рівень	2
Визначення ФАО згідно з FRA 2025.....	3
2.2 Розмежування	5
2.2.1 Інші лісисті землі	5
Інші землі з деревною рослинністю	6
Німеччина	7
Федеральний закон про ліси (BWaldG)	8
Федеральна лісова інвентаризація	11
Розмежування.....	12
Деревна площа.....	Error! Bookmark not defined.
Нелісові землі	12
Порівняння.....	13
Національне порівняння Федерального закону про ліси та Федеральної лісової інвентаризації	13
Міжнародне порівняння даних ФАО та Федеральної лісової інвентаризації	14
Висновок	15

1. Загальні відомості

Залежно від мети поняття «ліс» може визначатися по-різному:

- Юридичне визначення терміну «ліс» визначає земельні ділянки, до яких застосовуються особливі законодавчі норми щодо їхнього захисту та використання.
- Наукові визначення лісу зосереджуються на певних властивостях екосистеми.

У наведеному нижче тексті пояснюються та порівнюються різні юридичні визначення¹. Наукові визначення лісу не є предметом цієї роботи.

У юридичному визначенні ліс зазвичай визначається шляхом встановлення критеріїв і порогових значень, а також переліку виключних випадків, що підпадають під це визначення або виключаються з нього. Воно включає ознаки покриття та землекористування.

Юридичні визначення поняття «ліс» різняться залежно від регіону. При цьому спостерігається тенденція до того, що в районах з невеликою кількістю лісів визначення лісу формулюється ширше, щоб охопити більшу площу земель нормами законодавства, що стосуються лісів.

2. Міжнародний рівень

У рамках розробки «Глобальної оцінки лісових ресурсів (FRA)» ФАО (Продовольчої та сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй) у ході багаторічного процесу обговорення було розроблено визначення лісу, яке сьогодні

¹ Примітка до німецької версії: щоб уникнути неточностей під час подальшого перекладу на українську мову, визначення наводяться мовою оригіналу.

використовується у всьому світі. Оцінка FRA проводиться з 1946 року. У FRA 1980 року вперше були введені фіксовані порогові значення для покриття кронами, висоти дерев та мінімальної площі. При цьому спочатку використовувалися різні визначення для країн, що розвиваються (тропіки), та промислово розвинених країн. Лише FRA 2000 року докорінно гармонізувала ці визначення та створила основу, яка діє й донині. Визначення FRA (=визначення ФАО) є єдиним у всьому світі та має на меті забезпечити глобальну порівнянність. Актуальне визначення задокументовано в розділі «Терміни та визначення» — FRA 2025, ФАО, Рим, 2023².

Визначення лісу за ФАО також використовується на національному рівні в деяких європейських країнах. Деякі країни визначають площу лісів як за національним визначенням, так і за визначенням ФАО. У рамках Федеральної лісової інвентаризації площа лісів за визначенням ФАО не враховується з міркувань економії коштів.

Залежно від поставлених цілей ліс може визначатися дуже по-різному:

Визначення ФАО згідно з FRA 2025

Ліс: «Земля площею понад 0,5 гектара з деревами висотою понад 5 метрів і покриттям кронами понад 10 відсотків, або з деревами, здатними досягти цих порогових значень на місці зростання. Сюди не входять землі, які переважно використовуються для сільськогосподарських або міських цілей.

² <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/a6e225da-4a31-4e06-818d-ca3aeaddfd635/content>

Пояснювальні примітки

1. Ліс визначається як за наявністю дерев, так і за відсутністю інших переважаючих видів землекористування. Дерева повинні мати можливість досягти мінімальної висоти 5 метрів на місці зростання.
2. Сюди входять ділянки з молодими деревами, які ще не досягли, але, як очікується, досягнуть 10-відсоткового покриття кронами та висоти 5 метрів. Сюди також входять ділянки, які тимчасово позбавлені деревного покриву внаслідок суцільної вирубки в рамках лісогосподарської практики або внаслідок стихійних лих і які, як очікується, відновляться протягом 5 років. У виняткових випадках місцеві умови можуть виправдовувати застосування більш тривалого часового проміжку.
3. Включає лісові дороги, протипожежні смуги та інші невеликі відкриті ділянки; ліси в національних парках, природних заповідниках та інших природоохоронних територіях, зокрема тих, що мають особливе екологічне, наукове, історичне, культурне або духовне значення.
4. Включає вітрозахисні насадження, захисні лісосмуги та коридори дерев площею понад 0,5 гектара та шириною понад 20 метрів.
5. Включає занедбані ділянки перехідного землеробства, на яких відбувається відновлення дерев, що мають або, як очікується, досягнуть покриття кронами 10 відсотків та висоти 5 метрів.

6. Включає ділянки з мангровими заростями у припливно-відпливних зонах, незалежно від того, чи класифікується ця ділянка як суша чи ні.
7. Включає плантації каучукового дерева, коркового дуба та ялинок.
8. Включає ділянки з бамбуком та пальмами за умови дотримання критеріїв землекористування, висоти та покриття кронами дерев.
9. Включає ділянки поза межами законодавчо визначених лісових угідь, які відповідають визначенню поняття «ліс».
10. Не включає деревні насадження в системах сільськогосподарського виробництва, таких як сади плодкових дерев, плантації олійної пальми, оливкові сади та агролісові системи, коли сільськогосподарські культури вирощуються під покровом дерев. Примітка: Деякі агролісові системи, такі як система «Таунг'я», де сільськогосподарські культури вирощуються лише протягом перших років лісового циклу, слід класифікувати як ліси.

2.2 Розмежування

2.2.1 Інші лісисті землі

Землі, що не класифікуються як «Ліс», площею понад 0,5 гектара; з деревами висотою понад 5 метрів і покриттям кронами 5–10 відсотків, або з деревами, здатними досягти цих порогових значень на місці; або з сукупним покриттям чагарниками, кущами та деревами понад 10 відсотків. Сюди не входять землі, що переважно використовуються для сільськогосподарських або міських цілей.

Пояснювальні примітки

1. Наведене вище визначення має два варіанти:

- Покриття кронами дерев становить від 5 до 10 відсотків; дерева повинні бути вищими за 5 метрів або здатними досягти висоти 5 метрів на місці.

або

- Покриття кронами дерев становить менше 5 відсотків, але сукупне покриття чагарниками, кущами та деревами перевищує 10 відсотків. Сюди входять ділянки з чагарниками та кущами, на яких відсутні дерева.

2. Сюди входять ділянки з деревами, які на місці зростання не досягатимуть висоти 5 метрів, але мають покриття кронами 10 відсотків або більше, наприклад, деякі типи альпійської деревної рослинності, мангрові зарості в посушливих зонах тощо. Дерева поза лісом.

Інші землі з деревною рослинністю

Землі, класифіковані як «Решта земель» (усі землі, що не класифіковані як «Ліси» або «Інші лісисті землі»), площею понад 0,5 гектара з покриттям кронами дерев, здатних досягати висоти 5 метрів у зрілому віці, понад 10 відсотків.

Пояснювальні примітки

1. Використання земель є ключовим критерієм для розмежування лісів та інших земель з деревною рослинністю.
2. Зокрема, сюди входять: пальми (олійні, кокосові, фінікові тощо), деревні сади (фруктові, горіхові, оливкові тощо), агролісомеліорація та дерева в міських умовах.
3. Сюди входять групи дерев та поодинокі дерева (наприклад, дерева поза лісом) у сільськогосподарських ландшафтах, парках, садах та

- навколо будівель, за умови дотримання критеріїв щодо площі, висоти та покриття кронами.
4. Включає деревні насадження в системах сільськогосподарського виробництва, таких як плантації фруктових дерев/сади. У цих випадках поріг висоти може бути нижчим за 5 метрів.
 5. Включає агролісомеліоративні системи, коли сільськогосподарські культури вирощуються під покровом дерев, а насадження дерев створюються переважно для інших цілей, ніж отримання деревини, наприклад, плантації олійної пальми.
 6. Різні підкатегорії «інших земель з деревною покривою» є взаємовиключними, і площу, зазначену в одній підкатегорії, не слід вказувати в жодній іншій підкатегорії.
 7. Не включає поодинокі дерева з покриттям крони менше 10 відсотків, невеликі групи дерев, що займають площу менше 0,5 гектара, та лісосмуги шириною менше 20 метрів.

Німеччина

Основне визначення лісу для Німеччини міститься у § 2 Федерального закону про ліси. Воно встановлює загальнофедеральні рамки, проте залишає простір для маневру, наприклад, не вказуючи мінімальних розмірів. Закони про ліси на рівні земель уточнюють це поняття відповідно до регіональних особливостей: наприклад, мінімальний розмір, врахування лісових ефектів, включення молодих або сукцесійних лісових ділянок, додаткові прирівнювання або виключення.

Оскільки визначення лісу у Федеральному законі про ліси є неоднозначним, а визначення у законах про ліси земель різняться, для Федеральної інвентаризації лісів необхідне власне визначення лісу. Вона застосовується на всій території країни і

має забезпечувати однозначне рішення в будь-якій ситуації. З міркувань порівнянності вона майже не змінювалася з часу проведення першої Федеральної інвентаризації лісів. Лише стосовно плантацій різдвяних ялинок та хвойних декоративних рослин, а також плантацій з коротким оборотом було згодом додано два уточнювальні речення в кінці.

Федеральний закон про ліси (BWaldG)³

«§ 2 Ліс

(1) Лісом у розумінні цього закону є будь-яка земельна ділянка, засаджена лісовими рослинами. До лісу також належать вирубані або проріджені земельні ділянки, лісові дороги, смуги розмежування та захисні смуги, лісові галявини та просіки, лісові луки, місця випасу дичини, майданчики для складання деревини, а також інші ділянки, пов'язані з лісом та призначені для його обслуговування.

(2) Не є лісом у розумінні цього закону

1. ділянки, на яких висаджуються породи дерев з метою швидкої заготівлі деревини і на яких обмінний цикл насаджень не перевищує 20 років (плантації з коротким обмінним циклом),
2. ділянки з деревостаном, які одночасно використовуються для вирощування сільськогосподарських культур (агролісове господарство),
3. ділянки, засаджені лісовими насадженнями, які станом на 6 серпня 2010 року були зареєстровані в системі ідентифікації ділянок, визначеній у § 3 речення 1 Постанови InVeKoS від 3 грудня 2004 року (BGBl. I, с. 3194), яка востаннє була змінена статтею 2 Постанови від 7 травня 2010 року (eBA nz AT51 2010 V1), зареєстровані в системі ідентифікації земельних ділянок як сільськогосподарські

³ <https://www.gesetze-im-internet.de/bwaldg/BJNR010370975.html>

угіддя, доки триває їхнє сільськогосподарське використання,⁴

4. невеликі ділянки, розташовані в сільській місцевості або в забудованій зоні, які засаджені окремими групами дерев, рядами дерев або живоплотами, або використовуються як розсадники, а також
5. ділянки, засаджені лісовими насадженнями
 - a) на залізничних коліях, у тому числі на таких, що знаходяться на об'єктах обслуговування, а також
 - b) по обидва боки залізничних колій на ширину 6,80 метра, відміряна від середини зовнішньої колії, або, якщо залізничні колії пролягають у зоні насипів чи виїмок, де схил насипу або підніжжя насипу віддалені від середини колії на відстань понад 6,80 метра, — у ширині від середини колії до підніжжя насипу або до схилу насипу.

(3) Федеральні землі можуть віднести до лісу інші площі та виключити з поняття «ліс» насадження ялинок та декоративних гілок, а також паркові зони, що належать до житлової зони.»

Пояснення (з обґрунтування закону)⁵ :

У пункті 1 визначенням терміна «ліс» у значенні цього закону окреслено сферу його застосування. При цьому враховується лише об'єктивний факт того, чи регулярно засаджується земельна ділянка лісовими рослинами. Під цим розуміється заростання рослинами всіх лісових видів листяних або хвойних дерев, незалежно від того, чи є вони місцевими чи чужорідними, причому для юридичного визначення вік, стан розвитку, угруповання та форми структури насаджень не мають значення. Отже, не має значення, чи служить або призначена ця ділянка для виробництва деревини. З абзацу 2 випливає, що не

⁴ Простіше кажучи, це означає, що певні лісисті або зарослі чагарниками ділянки, незважаючи на наявність лісових насаджень, продовжують вважатися сільськогосподарськими угіддями — доти, доки не припинено їхнє сільськогосподарське використання. Вирішальним є статус у «Інтегрованій системі адміністрування та контролю» (InVeKoS) ЄС станом на 6 серпня 2010 року.

⁵ <https://dserver.bundestag.de/btd/07/008/0700889.pdf>

кожна ділянка, засаджена окремими деревами, групами або рядами деяких лісових рослин, підпадає під поняття «ліс». У другому реченні перелічено ділянки, які не відповідають або не завжди відповідають визначенню з першого речення, але повинні бути віднесені до лісу або прирівняні до нього, щоб забезпечити доцільне застосування закону. Цей перелік відповідає правовій ситуації в більшості країн. Суцільна вирубка або інше тимчасове, часткове чи повне знищення лісового покриву, зумовлене експлуатацією, природними явищами чи іншими лихами, не змінює статусу земельної ділянки як лісу.

Постійно незасаджені ділянки, які мають просторовий та лісогосподарський зв'язок із лісом, також прирівнюються до лісу. Також ділянки, що слугують для виробництва лісового насіння або саджанців, вважаються лісом, якщо вони просторово пов'язані з лісом.

Винятки, передбачені в пункті 2, про які вже йшлося у зв'язку з пунктом 1, є необхідними. Під забудованою територією слід розуміти територію з постійними спорудами, незалежно від ступеня фактичного забудовування. Невеликими ділянками в розумінні пункту 2 вважаються ділянки площею до 0,2 га, якщо вони засаджені зазначеним чином. Паркові території, що належать до житлової зони та засаджені лісовими насадженнями, не підпадають під дію закону навіть тоді, коли вони складаються не лише з окремих груп дерев, рядів дерев або живоплотів, а й мають суцільні насадження. Поняття «житлова зона» охоплює лише територію, що безпосередньо та очевидно належить до окремого житлового об'єкта. Зазначення території як «житлової зони» у плані забудови не є достатнім.

Згідно з пунктом 3, федеральні землі мають право визначати інші земельні ділянки, наприклад, засаджені деревами пасовища, як ліси або прирівнювати їх до лісів.

Мінімальний розмір лісових ділянок⁶

Законодавчо встановленого мінімального розміру лісових ділянок на федеральному рівні не існує. Однак у — необов'язковому — обґрунтуванні закону федеральний законодавець описує «невеликі ділянки» як ділянки, розмір яких, як правило, не перевищує 0,2 гектара. Три з шістнадцяти федеральних земель (Мекленбург-Форпоммерн, Рейнланд-Пфальц та Берлін) врахували це законодавче міркування та встановили у своїх відповідних земельних законах про ліси мінімальний розмір лісових ділянок у 0,2 га.

Для цілей федеральної інвентаризації лісів в якості компромісу встановлено мінімальний розмір у 1000 м². Оскільки деякі федеральні землі використовують межу в 0,2 гектара або взагалі не встановили мінімального розміру, значення 0,1 гектара є найменшим спільним знаменником. Це гарантує, що навіть менші лісові ділянки, які в деяких федеральних землях вважаються лісом, будуть послідовно враховані під час проведення федеральної інвентаризації лісів.

Федеральна інвентаризація лісів⁷

Інструкція щодо проведення четвертої Федеральної інвентаризації лісів (BWI 2022)⁸

«Ліс у розумінні BWI — це, незалежно від даних у кадастрі чи подібних реєстрах, будь-яка земельна ділянка, засаджена лісовими насадженнями. До лісу також належать вирубані або проріджені ділянки, лісові дороги, смуги розмежування та захисні смуги, лісові галявини та просіки, лісові луки, місця випасу дичини, місця складавання деревини, лісові просіки для прокладення ліній електропередач та водопроводів, інші ділянки, пов'язані з лісом та призначені для його обслуговування, включаючи ділянки з рекреаційними об'єктами, зарослі пустки та болота, зарослі колишні пасовища, альпійські луки та

⁶ <https://www.bundestag.de/resource/blob/1136524/WD-5-016-25.pdf>

⁷ <https://www.bundeswaldinventur.de/glossar>

⁸ https://literatur.thuenen.de/digbib_extern/dn063165.pdf

пасовища, а також ділянки з гірською сосною та зеленою вільхою. Пустища, болота, пасовища, альпійські луки та пасовища для випасу вважаються зарослими, якщо природний підріст досяг середнього віку п'яти років і якщо зарослим є щонайменше 50 % площі.

Зарослі ділянки площею менше 1000 м², розташовані на сільськогосподарських угіддях або в забудованих районах, смуги чагарників шириною менше 10 м, плантації різдвяних ялинок та декоративних хвойних культур, комерційні лісові розсадники, а також паркові зони, що належать до житлової зони, не є лісом у розумінні BWI. Водотоки шириною до 5 м не порушують цілісності лісової ділянки.

Посадки ялинок та декоративних гілок, а також плантації швидкого обороту в лісі вважаються лісом у розумінні BWI. Плантації швидкого обороту поза межами лісу вважаються нелісовими територіями.“

Розмежування

У межах лісу розрізняють дві категорії.

Лісові землі

Ділянка, постійно призначена для вирощування деревини. До неї також належать канави, траси прокладення ліній електропередач, тимчасово незасаджені ділянки (голі місця), а також дороги та просіки шириною менше 5 м, у тому числі ділянки, наприклад, у національних парках.

Часто також складаються статистичні дані щодо «засаджених лісових угідь». При цьому «голі ділянки» не враховуються.

Нелісові землі

Усі лісові ділянки, що не належать до лісових угідь. До нелісових земель належать лісові дороги, просіки та захисні смуги шириною від 5 м, майданчики для складання деревини, ділянки для посіву та посадки, дикі луки та поля, ділянки подвір'я та будівель, що використовуються для лісгосподарських потреб, рекреаційні об'єкти, пов'язані з лісом, а також скелі,

розташовані в лісі, валуни, гравійні ділянки та водойми, а також некомерційні лісорозсадники, що належать до лісу.

Порівняння

Національне порівняння Федерального закону про ліси та Федеральної інвентаризації лісів

Федеральний закон про ліси (BWaldG)	Федеральна інвентаризація лісів (BWI)
Лісом у розумінні цього закону вважається будь-яка земельна ділянка, засаджена лісовими рослинами.	Ліс у розумінні BWI — це, незалежно від даних кадастру чи подібних реєстрів, будь-яка земельна ділянка, засаджена лісовими насадженнями.
<i>До лісу також відносяться...</i>	
вирубані або проріджені ділянки, лісові дороги, смуги розмежування та захисту лісу, лісові галявини та просіки, лісові луки, місця випасу дичини, майданчики для складування деревини, а також інші ділянки, пов'язані з лісом та призначені для його обслуговування.	вирубані або проріджені ділянки, лісові дороги, смуги розмежування та захисту лісу, лісові галявини та просіки, лісові луки, місця випасу дичини, майданчики для складання деревини, лісові просіки для прокладення ліній електропередач, інші ділянки, пов'язані з лісом та призначені для його обслуговування включно з ділянками, на яких розташовані об'єкти відпочинку, зарослі пустки та болота, зарослі колишні пасовища, альпійські луки та пасовища, а також ділянки з гірською сосною та зеленою вільхою. <i>(Пустки, болота, пасовища, альпійські луки та пасовища для випасу худоби вважаються зарослими, якщо природний підріст досягає середнього віку п'яти років і якщо зарослим є щонайменше 50 % площі.)</i>
<i>Лісом не вважаються ...</i>	
невеликі ділянки, розташовані у сільській місцевості або в забудованій зоні, які засаджені окремими групами дерев, рядами дерев або живоплотами або використовуються як розсадники,	засаджені ділянки площею менше 1000 м ² , розташовані в сільській місцевості або в забудованій зоні, лісосмуги шириною менше 10 м комерційні лісові розсадники <i>(водотоки шириною до 5 м не порушують цілісності лісової ділянки)</i>
плантації з коротким оборотом	Плантації з коротким оборотом за межами лісу <i>(Плантації з коротким оборотом у лісі вважаються лісом у розумінні BWI)</i>
ділянки, що використовуються для агролісомеліорації ...	
ділянки, засаджені лісовими рослинами, вздовж залізничних колій, а також по обидва боки від них на ширину 6,80 м ...	

Федеральні землі можуть ... виключати з поняття «ліс» декоративні чагарникові насадження, а також паркові зони, що належать до житлової зони	посадки різдвяних ялинок та декоративних культур, паркові зони, що належать до житлової зони
--	---

Міжнародне порівняння даних ФАО та Федеральної інвентаризації лісів

	ФАО	BWI
	Земля площею понад 0,5 гектара з деревами висотою понад 5 метрів і покриттям кронами понад 10 відсотків, або з деревами, здатними досягти цих порогових значень на місці. Сюди не входять землі, які переважно використовуються для сільськогосподарських або міських цілей.	Будь-яка земельна ділянка, засаджена лісовими насадженнями, незалежно від даних у кадастрі чи подібних реєстрах
Площа, що становить щонайменше	0,5 га	0,1 га
Покриття кронами щонайменше	потенційно 10 %	50 % (стосується лише зарослих пусток, боліт, пасовищ, альпійських луків та пасовищ)
Висота дерев, щонайменше	потенційно 5 м	Не вказано
Ширина, мінімум	20 м (вітрозахисні смуги, захисні лісосмуги, коридори дерев)	10 м,
включно	Включає лісові дороги, протипожежні смуги та інші невеликі відкриті ділянки; ліси в національних парках, природних заповідниках та інших природоохоронних територіях, зокрема тих, що мають особливе екологічне, наукове, історичне, культурне або духовне значення. Включає вітрозахисні насадження, захисні лісосмуги та коридори дерев площею понад 0,5 гектара та шириною понад 20 метрів. Включає плантації каучукового дерева, коркового дуба та ялинок. ...	вирубані або проріджені ділянки, лісові дороги, смуги розмежування та захисні смуги, лісові галявини та просіки, лісові луки, місця випасу дичини, місця складування деревини, лісові просіки для прокладення ліній електропередач, інші ділянки, пов'язані з лісом та призначені для його обслуговування, включаючи ділянки з об'єктами відпочинку, зарослі пустки та болота, зарослі колишні пасовища, альпійські луки та пасовища, а також ділянки з гірською сосною та зеленою вільхою, розташовані в лісі насадження ялинок та декоративних гілок, а також плантації з коротким оборотом
виключно	Сюди не входять землі, які переважно використовуються для сільськогосподарських або міських цілей.	комерційні лісові розсадники, а також паркові зони, що належать до житлової зони, насадження ялинок та декоративних культур, а також плантації швидкого

		обороту, розташовані поза межами лісу.
--	--	--

Достовірних даних щодо площі лісів за визначенням ФАО в Німеччині немає. Однак внутрішнє дослідження⁹ Інституту Тюнена показало, що відмінності від площі лісів за національним визначенням лісу є дуже незначними. Відмінності спостерігаються лише у сильно фрагментованих або постійно проріджених лісах, які в Німеччині зустрічаються дуже рідко. Можна припустити, що відхилення площі лісів для Німеччини в цілому становить значно менше 0,5 % і, отже, знаходиться в межах похибки Федеральної інвентаризації лісів.

Висновок

Юридичне визначення лісу має враховувати національні особливості та, наскільки це можливо, наближатися до визначення ФАО, яке є важливим для міжнародних порівнянь. Для цілей Національної інвентаризації лісів можуть знадобитися спеціальні уточнення, якщо законодавче визначення лісу не є достатньо точним і однозначним.

⁹ <https://cloud.zeitneid.de/index.php/s/jDZemf8Ei6cZsQ7>